

Voorzichtig optimisme Zimbabweanse kweker Aart Nugteren

'Er komen eindelijk weer eens dollars binnen'

Als een van de weinige overgebleven rozentelers in Zimbabwe, hield de Nederlander Aart Nugteren zijn hoofd met moeite boven water. Na onstuimige jaren zijn hij en zijn Zimbabweanse collega's voorzichtig optimistisch: „We zijn niet bang meer dat de boerderij wordt geclaimd. De komende jaren gaan we zelfs uitbreiden en kunnen we eindelijk weer geld gaan verdienen”.

Eva de Vries
bloemisterij@hortipoint.nl

Het terrein van Luxaflor Roses strekt zich uit tussen de heuvels ten noorden van de hoofdstad Harare. Bij de bosrand, in de verte, graast een groep gnoes. De witte kassen blinken in het felle zonlicht. Mede-eigenaar Yakub Mahomed en dagelijks manager Trevor Royston lopen langs de rijen met rozen. Om ons heen wordt hard gewerkt. Planten worden bewaard. Takken gesneden. Karren vol bloemen afgevoerd. Royston's telefoon gaat. Het is

Nugteren, duizenden kilometers verderop. Of het transport voor morgen wel geregeld is. „Whatsapp, e-mail, telefoon, het stopt nooit, we zijn constant in contact met elkaar”, Mahomed lacht.

Half in Nederland

„In 1985 emigreerde ik naar Zimbabwe. Het land was toen net onafhankelijk, had een verlichte leider en er waren volop

mogelijkheden.” Aan een grote houten tafel in de woonkamer van zijn huis in Aerdenhout vertelt Nugteren over zijn turbulente leven in het Afrikaanse land. Hij zette een aantal bedrijven op in de bloementeel. De landbouwsector bloeide en de zaken liepen als een tierelier. Totdat president Mugabe, inmiddels een stuk minder populair, zijn omstreden landhervormingen (zie kader) doorvoerde. Pas in 2008 begon de boel echt te wankelen. „Ook al raakte ik mijn

bedrijven kwijt, ik wilde per se in Zimbabwe blijven. Ik had zoveel geïnvesteerd, dit was mijn leven.”

In 2003 verhuisden zijn vrouw en kinderen naar Nederland. Deze keuze had deels met veiligheid, en deels met de opleiding van zijn kinderen te maken. Zelf brengt hij sindsdien steeds zes weken in Zimbabwe door en vervolgens weer zes weken bij zijn gezin in Nederland. „Als ik in hier ben ga ik naar de bloemenveiling, bezoek ik de importeur en heb ik afspraken met klanten”, vertelt Nugteren. „Deze constructie en werkverdeling heeft veel voordelen”, vindt ook Mahomed, „We staan dichtbij onze klanten en kunnen rechtstreeks schakelen.”

Bak ellende

Nugteren kreeg in 2011 de kans om Luxaflor Roses over te nemen. Hij ging op zoek naar een lokale partner met geld zodat ze het bedrijf gezamenlijk konden kopen. „Zonder dat we elkaar kenden ging ik met Mahomed in zee. We hebben een bak ellende over ons heen gekregen, dat wil je niet weten.” Na de overname kwam een oorlogsveteraan ons land opeisen met een offerletter. In de brief stond dat de persoon in kwestie officieel eigenaar van de boerderij was. „Lang verhaal kort, we zijn aan alle kanten besodemieterd.” De verantwoording is nog steeds in Nugterens stem te horen. „We konden twee dingen doen; opgeven of doorpakken. We hebben doorgepakt.”

Mahomed maakte slim gebruik van zijn politieke contacten en uiteindelijk kregen hij en Nugteren de papieren in handen om Luxaflor Roses verder op te bouwen. „De onstuimige jaren hebben onze band sterker gemaakt. Nu zijn we een geoliede machine”, vertelt Nugteren, „Royston is een kweker in hart en nieren en verantwoordelijk voor de productie, Mahomed heeft de kennis op financieel en politiek vlak en ik doe de marketing.”

Puin ruimen

Dat het nu een stuk beter gaat, betekent niet dat het bedrijf uit de rode cijfers is. „Het personeel, ongeveer 250 mensen in totaal, is al die jaren gebleven. Om hun salarissen te kunnen betalen hebben wij veel eigen geld in het bedrijf gestopt”, vertelt Maho-

Achtergrond

De Zimbabweanse Landkwestie

Ooit was Zimbabwe de 'graanschuur' van Afrika. In 2000 ging het roer om. President Mugabe wilde iets doen aan de oneerlijke verdeling van landbouwgrond. 80% was destijds in handen van blanke boeren en slechts 20% werd gebruikt door zwarte collega's. Hij voerde landhervormingen door. De blanke boeren werden op brute wijze van hun land verdreven. De boerderijen kwamen voornamelijk in handen van familie van Mugabe en leden van zijn partij, ZANU-PF. De nieuwe eigenaren waren echter geen boeren en konden de productie logischerwijs niet overeind houden. In een paar jaar tijd stortte de landbouwsector

volledig in. Anno 2015 verkeert het land nog steeds in een diepe economische en politieke crisis. Veel mensen kijken reikhalzend uit naar het moment dat de inmiddels 91-jarige Mugabe de macht overdraagt. In de florierende jaren '90 waren er zo'n veertig Nederlandse boeren in Zimbabwe, nu zijn er nog zeven.

In 2000 groeiden er in Zimbabwe op 1.000 ha bloemen. Nu, in 2015, zijn dit 60 à 70 ha. In totaal zijn er ongeveer tien bloemenkwekers, Aart Nugteren is de enige overgebleven Nederlandse bloementeler. De meeste bedrijven produceren alleen voor de export, een enkeling verkoopt ook lokaal.

med. „We zijn nog steeds bezig om dit te compenseren.” Ook de rozenproductie kreeg flinke klappen te verduren. Voor de overname werd de boerderij verwaarloosd. Er waren vooral problemen met de irrigatie en bodemvruchtbaarheid. Terwijl we door de kassen lopen laat Royston zien dat de impact hiervan nog steeds zichtbaar is. „Hier is te zien dat de wortels zijn beschadigd”, hij knielt neer bij een struik met gele rozen. „Het duurt heel lang voordat de kwaliteit van de bodem en de bloemen weer optimaal is. Nog steeds hebben ze tegenslagen uit het verleden invloed onze productie”, legt Royston uit, „Gelukkig is er eindelijk weer licht aan het einde van de tunnel.”

Tallose cultivars

'Gina, geplant op 27 augustus', 'Alcazar, geplant op 27 augustus', staat er op de bordjes. De steriele ruimte is gevuld met rozenplantjes in een vroeg stadium. IJverig sproeien twee mannen in witte pakken de kwetsbare stengels. Allerlei variaties worden hier getest.

In een kamer verderop staan emmers met volgroeide bloemen: La Bell, Bell Rose en Glow. „We proberen hier alles, maar het hangt van het klimaat af welke rozen goed

groeien”, vertelt Royston. „Hoe meer rozen per vierkante meter, hoe beter. Ons beste product is de combinatie van vijf kleuren rozen, die wordt veruit het meest verkocht.”

Export naar Nederland

„Op deze plek worden alle rozen op maat gesneden en verpakt in fairtrade dozen.” Aan lange tafels zijn tientallen medewerkers met de bloemen in de weer. De vloer is bezaaid met stengels en bladeren. „Drie keer per week transporteren we de bloemen naar het vliegveld en exporteren we ze naar Nederland”, legt Mahomed uit. Veel andere producenten werken met een agent in het land van de klant, daarin verschilt de constructie van Luxaflor Roses. „Er zit geen tussenpartij tussen teler en koper, dus beter en goedkoper kan het niet”, verheldert Nugteren.

Van de rozen wordt 60% opgekocht door groothandelaar Gedi. Die levert onder andere aan de Duitse supermarktketen Edeka. De overige bloemen gaan naar FloraHolland. „Ik moet er erg bovenop zitten want Zimbabweanse rozen zijn niet zo bekend meer.” In vergelijking met de grote telers in Kenia en Ethiopië produceert Zimbabwe

FOTO: EVA DE VRIES

Aart Nugteren woont in Aerdenhout en Zimbabwe. „Door mijn aanwezigheid in Nederland staan we dicht bij onze klanten.”

Vervolg van pagina 13.

een schijntje. „We onderscheiden ons omdat de soorten rozen die wij telen uitstekend aansluiten bij de wens van supermarkten en we vernieuwen ons assortiment continu.”

Tweesporenbeleid

Nugteren en Mahomed willen het herstelproces van hun bedrijf graag versnellen door in te zetten op een tweesporenbeleid. Enerzijds gaan ze de rozenproductie op het Luxafloor-terrein verder uitbreiden, anderzijds is het de bedoeling om ook zomerbloemen te gaan telen. Nugteren is optimistisch: „De laatste vijf weken hebben we 33% meer takken gesneden dan in dezelfde vijf weken vorig jaar.” Dit komt overeen met de cijfers op het briefje dat Royston uit zijn zak tovert. In 2011 werden er dagelijks ruim 20.000 stelen geproduceerd. Dit jaar schommelt het gemiddelde rond de 50.000 stelen. „We hopen uit te komen op ruim 16 miljoen stelen aan het einde van het jaar, tegen ongeveer 7 miljoen in 2011. Het gaat echt de goede kant op.”

Heet hangijzer

Maar ook de weg naar groei en herstel verloopt niet zonder obstakels. Om te kunnen groeien heeft een bedrijf financiële injecties nodig. Zimbabwaanse banken geven op dit moment echter nauwelijks leningen. „Er

Dagelijks manager Trevor Royston in de kas van Luxafloor. „We hopen uit te komen op ruim 16 miljoen stelen aan het einde van het jaar, tegen ongeveer 7 miljoen in 2011.”

is geen geld”, legt Nugteren uit. Luxafloor konden hij en Mahomed met eigen geld aanschaffen dankzij de zeer lage aanschafwaarde van de aandelen. Een ‘schijntje’ noemt Nugteren het bedrag dat hij en Mahomed er voor neertelden.

„Dit land dondert in elkaar van ellende”, vervolgt Nugteren. „De infrastructuur is slecht, de riolering en stroomvoorziening moeten op de schop. En in Harare is de watervoorziening ronduit waardeloos.” Hulp is dringend nodig. Maar zolang Mugabe aan de macht is willen donors en investeer-

ders hun vingers liever niet branden aan Zimbabwe. Nugteren denkt dat de inmiddels 91-jarige president juist onderdeel van de oplossing moet zijn. Bijvoorbeeld door een soort ‘landbank’ op te zetten met vraag en aanbod, zodat vakkundige boeren de landbouw nieuw leven in kunnen blazen. „Maar dit gaat hij nooit doen. Land is een politiek heet hangijzer hier. En dat blijft zo tot Mugabes dood. Tot die tijd gaat er weinig veranderen.”

Rooskleurige toekomst

„Tot die rij bomen daar”, Mahomed wijst in de verte. „Daar gaan we de nieuwe kassen bouwen”. Hij is positief over de huidige ontwikkelingen in het bedrijf. „We hoeven niet bang meer te zijn dat iemand beslag legt op deze boerderij”, licht hij toe. „En eindelijk komen er weer dollars binnen.” Ook Royston, zichtbaar gepassioneerd over zijn vak, lijkt een rasoptimist. „We moeten ons niet te veel op de politiek richten, en vooral kijken welke invloed we zelf hebben.”

Ook Nugteren straalt vertrouwen uit. Hij verwacht dat de agrarische sector er uiteindelijk weer bovenop komt. „Als je vandaag zaait, kun je in principe over drie maanden oogsten. Het is snel winstgevend, heel anders dan de mijnsector bijvoorbeeld.” Nugteren is dus ook allerm minst van plan zijn geliefde Zimbabwe achter zich te laten. „Ik ga echt niet weg. Als ik door de kassen loop, geniet ik met volle teugen. Het is en blijft mijn ziel en zaligheid”. <

Aan lange tafels zijn tientallen medewerkers met de bloemen in de weer. Drie keer per week worden de rozen naar Nederland geëxporteerd. Groothandelaar Gedi koopt 60%.